

✠ POMHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

4. číslo

Budyšin, apryl 1963

Lětnik 13

Naše hrono na jutrownik 1963

Kamjeń, kotryž su česlojo začisnyli, je so rózknjy kamjeń sćinił.

Psalm 118, 22

To je přirunanje z twarstwa. Na swěće so stajnje twari. A kelko njeje so natwarilo na tutej zemi w běhu lěstotkow, lěttysacow! Chěže so twarja, domy, twornje, fabriki, kaserne, lětanišća, drohi, železnicy a štož hewak! Ale tež staty so twarja, kralestwa, demokratije, organizacije, towarstwa a tak dale! A tež čłowjeske žiwjenje je tajki mócný twar, na kotrymž so twari každy dzeń.

Wšelaka maćizna so k tomu trjeba, tajke kamjenje a hinaše. Tu w psalm-skim słowje je tež mjenowany tajki kamjeń, wosebity kamjeń. My wěmy wšitcy, zo Chrystus je tutón kamjeń. Jezus tute słowo wuraznje sam na so počahuje w přirunanju wo zlych winicarach.

Su nětko česlojo tuteje zemje do wšěch horjeka mjenowanych twarjenjow tutón kamjeń sobu nutř stwarili? Njejsu jón wjele bóle začisnyli, kaž tu w našim psalm-skim słowje steji? Su wšitcy jón sobu nutř stwarili do twarjenja swogeho žiwjenja? Činja to potom woprawdže wšitke paćerske džěci, kotrychž konfirmacija runje w tutych dnjach je a kiž slubja, zo chcedža při wěrje do trojeničkeho Boha wostać a w njej samo rosć? Smy my tutón kamjeń sami sobu nutř stwarili do našeho žiwjenja, nic jenož na někajkim městnje tak jako pódłansku wěc? Je wón woprawdže rózknjy kamjeń, po kotrymž so wšo zložuje, zakladny kamjeń, na kotrymž je wšo natwarjene, kónčny kamjeń we wjerchu, w kupoli, kotryž wšo hromadu džerži? — Přetož to wšo je snano měnjene ze słowom „rózknjy kamjeń“!

Nětk pak njetwarja jenož čłowjekoj, ale tež Bóh twari w swojim kralestwje, w swojej cyrkwi, w swojej swětodalokej wosadze. A wón je tón wot swětnych česlow začisnjeny kamjeń sobu nutř stwaril a jemu dostojne městno dał. Jezusowe křižowanje je — čłowscje widžane — jeho wulke začisnjenje! Ale nic jenož čłowjekoj su skutkowali, ale Bóh Knjez sam! A Jezusowe z rowa stawanje je wulke móčne powyšjenje, wot toho časa je wažny rózknjy kamjeń w našej křesćanskej cyrkwi — a nadžijomnje tež w twójim a mojim žiwjenju!

Wón, kiž běše začisnjeny,
je za Zbožnika postajeny,
hdyž jom so hrěšnik dowěri.
Po bédženju w tamnej noce
je podaty do smjertnej mocy

Wěra přińdže přez předowanje

Kublanski dzeń 1. 4. 1963 w Budyšinje

Dla zapozdženoho termina drje lětsa njebě čisće tak wjele wopyta kaž lóni, ale běchmy tola nahladna ličba so zešli.

Br. farar Albert-Malešanski nam w swojim jasnym a přeswědčacym předowanju pokaza, kak je nam Bože słowo wosrjědž wšitkich přeměnjow zašlych lětdžesatow to samsne wostało. Bóh ma nas hrěšnych čłowjekow lubo, to je našeje duše wjesele.

Br. sup. Graefa-Wojerowski nam rozestaja, što je předowanje. Lěpje, dokladnišo a wustojnišo njeby to žadyn profesor dokonjał, jenož zo toho njebychmy zrozumili, ale naš přednošowar je nam w dobrej serbskej řeči tak rjenje wukładł, zo smy jemu z wulkim wjeselom a zajimom připoslušali. Předowanje je wukładowanje Božeho słowa za naš čas. Bóh je njeposrědnje k starozakónskim profetam rěčał. Bóh džeše Mójzasej: Dži nětk, ja chcu tebe k Faraonej posłać, zo by mój lud wuwjedił z Egyptowskeje. Bóh džeše Abrahamej: Dži ze swogeho kraja a wot swogeho přecelstwa a ze swogeho

wótca doma do kraja, kotryž ći po-kažu. Bóh džeše Jeremiasej: Ja sym će znał, přjedy hač běch će w maćernym žiwocě prihotował a sym će ludam za profetu dał. W Jezusu je so nam Bóh sam zjewił. „Słowo sćini so ćelo a bydleše mjez nami.“

Br. serbski sup. Wirth-Njeswačidlski rozložil swoje mysle wo nadawku džensnišeho předowanja. Zo maju předarjow džensa z předowanjom wulku nuzu a wjele prócy, to njesměmy jenož jako negatiwne znamjo wobhladować. Našim wótcam předowanje žadyn problem njeběše. Wóni wědžachu, kak maju Bože słowo připowědać. Při wšej swogej wěstosci pak su tehdom swój wosebity nadawk skomdžili. My to jim njeporučujemy, ale Boha Knjeza ze wšej ponižnosći prosymy: Božo, wotewr nam wucho, woko a přede wšěm wutrobu, zo bychmy swój čas prawje zrozumili a swój nadawk spóznali. Luther je nam přiškla, kotryž nas na zakladže Božeho słowa wučil, zo smy swobodni přez Chrystusa. Wuswobodženi smy, zo radšo njeprawdu ćerpimy, hač zo druhim njeprawdu načinimy. W.

Ochranowske schadžowanje 1963

Dla přewulkeje zymy smy so lětsa nětko hakle wot 4. hač do 7. nalětnika w Ochranowje zešli. Wonka běše wšak přeco hišće chětro zyma, ale wutroba je so nam znowa zhrěla w lubym Ochranowje (Herrnhut). Derje móžemy swogich wótcow zrozumić, zo jich z mocu k bratram do Ochranowa ćehnješe. Wšo ma tam tak swjedžeński, wosebny, ale tola tak jara wutrobný raz. Bjez džiwa, zo běchu někotři z loňšich schadžowarjow tam lětsa zaso. Lětsa běchmy jich 18, 15 lajkow a 3 duchowni. Derje, zo mějachmy bratra fararja Alberta-Malešanskeho mjez nami. Wón běše tón prawy muž, z nami nowu liturgiju spěwać. Pod jeho nawjednistwom wšak so wšo lóchce a rjenje spěwa! Bratr farar Paler-Hušćanski z nami čitaše w Bibliji. Jemu so poradži, nas zapřahnyć do tak prawje žiweje rozmołwy.

a tola zhnica njewidži.
Wón w rowje ležeše;
nětk powyšeny je.
Jeho swernym nětk na wěčne
je kupjene we swětle prawo
měšćanske. La.

Direktor Hasting powědaše wo swojim serbskim přjedowniku, misionarju Hastingu z Zornosyk, kiž je Bože słowo předował z jara wulkej woporniwosću mjez Eskimowcami. Na druhi wječor nam direktor Hasting pokazowaše wobrazy ze žiwjenja bratrowskeje Jednoty w našej NDR a w druhich krajach. W Ochranowje so zetkawa swět!

Knjeni Küchererowa nam lětsa wo Ochranowskich heslach (Herrnhuter Losungen) přednošowaše, kotrež wuidžechu nětko 233. króć. Žana rewolucija, žana wójna njeje móhla jim zadžěwać puć do dalokeho swěta. W 25 wšelakich rěčach so wone čisća. Přednošowarka je 16 lět dołho redaktorka „Ochranowskich heslow“ byla. Tuž je wona wosebje wusko z nimi zwjazana. Wona nam tež powědaše wo krasnych nazhonjenjach pobožnych ludži z „Ochranowskimi hesla-“mi. My ju prošachmy, zo by nam swój manuskript přewostajiła za wzjewjenje w našim „Pomhaj Bóh“.

Do našeho schadžowanja w Ochranowje sluša tež, zo čitamy zhromadnje ze serbskeje literatury — z noweje a ze stareje. Tak čitachmy lětsa

z Jurja Wićazoweje knihi: Z Kamjenskim nosom, a ze stareje Sykoroweje knižki, kotruž bě něhdy wudawało Serbske lutherske knihowne towarstwo. Nam je so Wićazowa kniha jara spodobala. Što je tola tutón serbski žurnalista po dalokim swěće

wšo nazhonił. Ale hišće bóle so našim lubym lajkam lubješe čitanje wo Savonarolu, kotruž je swojeje wěry dla na šćěpowcu wumřel.

Bóh Knjěz chcył nam tež klětu tele rjane dny w lubym Ochranowje spožćić. W.

Wo čornej barbje

Wosadna pomocnica rozžohnowaše so wot džěci, kotrymž bě dotal nabožinu podawała, dokelž chcyše so wudać. Jedne džěco to prašeše: „Na koho so wudaće?“ A katechetka wotmołwi: „Na fararja.“ Tu zawoła jedna holčka: „Och, škoda!“ — „Čehodla škoda?“ — „Nó, wy sće tola přeco tak wjesoła byla.“

So na fararja wudać — to je nje-wjesoła wěc? Farar ma tola kaž kóždy druhi staw křesćanskeje wosady ludžom wjesołu powěsć wo Chrystusu připowědać a wobswědčić. Čehodla pak je džěco měniło, zo je nětko kónc z wjeselom jeho dotalneje wučerki? Katechetka so tohodla z džěćimi dokładnišo wo tej naležnosći rozmołwješe. A při tym zhoni, zo je předewšm čorny talar našich duchownych na tym wina. Husto wšelake mačerje a druzi dorosćeni swójim džěcom z „čornym bobakom“ hroža. „Čorny bobak“, to je tola skónčnje čert sam. Čehodla? To zwisuje ze symboliskej moci a skutkownosću barbow. Wosebje naše džěci to začuwaja. Wjele z nich so boji čorneje barby, wšeho čorneho. Čorna barba, to je čma, čemnosć, symbol zleho. Bóh pak je swětle (1. Jana 1, 5).

Barby maju wšitke swój zmysl. Namakamy je w přirodže přeco jenož po wěstym rjedze, tak na přikład w tučeli. Módra barba woznamjenja dalokosć a šěrokosć, zelena barba to, štož rosće, žolta barba, to štož zrawi, a oranžowa, čerwjena a fijałkowa barba woznamjenja dozrawjenje. Je dopokazane, zo maju barby tež něšto z dušnym začuwanjom čłowjeka činić. Tohodla maju tež liturgiske barby našeje cyrkwy swój wuznam: běla barba plaći za rōčne časy, čerwjena jako znamjo Ducha plaći za swjatki, swjedžen kermuše a reformaciski swjedžen, fijałkowa barba je znamjo najwyšjeje zralosće (adwent, pōstny čas, do swjatkw) a zelena barba je symbol za to, štož rosće (epifaniski čas a čas swj. Trojicy).

Čorna barba pak njeje poprawom žana prawa liturgiska barba, njeje docyla žana barba. Haj, je to mōhlrjec bjezbarnosć, znamjo negatiwneho, zleho, čerta. Nóc je čorna. Wšelacy lěkarjo mēnja, zo přiwabja čorna barba bacile, běla barba pak je wotstorkuje. Tohodla tež lěkarjo a wšitcy druzi, kotřiž maju něšto z hygienu atd. činić, w bělej drasće chodža. Sliša potajkim čorna barba do cyrkwy? Hodži so wona k wjesolej powěsći wo našim Zbōžniku a wmoženju?

Kak je přišlo, zo chodža naši duchowni w čornych talarach? Něhdy bě to drasta wučenych w pōzdnim srjedžowěku. Hakle 1811 bu čorny talar w Pruskej přez krala za zastojnski woblek ewangelskich fararjow a rabinow postajeny. Najstarša litur-

giska drasta běše běla. Hišće we 18. lětstotku mējachmy w ewangeliskej cyrkwi barbojte ornaty. Zo je so skónčnje čorna barba předobyla, zaleži na tym, zo mējachu ju w 19. lětstotku za wosebje swjatočnu.

Wosebje so mlodym ludžom čorna barba w cyrkwi njelubi. Džensniši džen je so hižo wjele přeměniło. Mužjo drje zwjetša hišće w čmowišich woblekach kemši chodža, žony pak zwjetša w pisanych rubiškach, klobukach a plaščach. K zastojnskemu woblecenju našich fararjow sliša poprawom tež hišće alba, běty přewoblek, kotryž so tu a tam hišće při swjatym Božim wotkazanju, tež pola nas w serbskej Lužicy, wužiwa. K tutej albje mōhla tež hišće stola w štyrjoch liturgiskich barbách slušec. — Tele prašenje wšak njeje najwazniše w našim cyrkwiskim žiwjenju, najwazniša je naša žiwa wěra do Jezow Chrysta. A tola mělo tež zwonkownje widzec być, zo je powěsć wo našim Zbōžniku wjesoła powěsć.

50 lět Kralickeje Biblije

Kralice su městačko. wjetša wjes na Kwečor města Brna w Morawskej (Čěskosłowakska). W 16. lětstotku pak je tuta wjes wulki wuznam za Bratrowsku jednotu a tež docyla za čěsku kulturu docpěta. Pod škitom knjězow ze Žerotina, kotřiž slišachu do jednoty, běše tam syna wosada nastala, a kōnc 16. lětstotka je Bratrowska jednota swoju knihi-čišćernju do Kralic přepotožila, zo by tam njemylena džělać mōhla, bjez toho zo bychu so Habsburgscy kralojo

do toho tykali. Najwazniše džěto, kotrež je so tam dokonjalo, je nowy přeložk čěskeje Biblije, kotryž su bratra jednoty wobstarali. Jeje třeće wudaće dokonči so w lěće 1613, potajkim před 350 lětami. Na tonle tekst su so čěske a hač dotal tež slowakske ewangelske cyrkwy zložowale.

Tele wudaće ma wšak wězo tež swoje stawizny. Hižom w 13. lětstotku buchł wazne džěle Biblije (psalter, ewangeliarije) do čěskeje řeče přeložene, a kōnc 14. lětstotka bě Biblija nimale docyla přeložena. Za čas husitskeje reformacije běše mjez ludom wulki zajim za Bibliju, tak zo je so wjele z ruku pisanych Biblijow a Nowych testamentow z 15. lětstotka zachowalo. Směmy džensniši džen štyri čěske přeložki rozeznować; druzi přeložk je po wšem zdaću Jan Hus wobstaral. W lěće 1475 bu Nowy zakon přemi krōc w čěskej řeči čišćany, a někotre lěta pozdžišo přenja dospolna čěska Biblija (tak mjenowana Praska Biblija). Knihi su wšitke rjenje wuhotowane a njejsu jenož dobre přeložki, ale maju tež wobšěrne wukladowanja, a to jednotneho razu, mjenujcy reformowaneho (calwinistskeho). W lěće 1956 je tonle přeložk ze wšelkimi porjedženjemi, ale bjez wukladowanja, znowa wušol a zdomom tež hišće Nowy zakon, 1601 bu Nowy zakon z wukladowanjom wudaty a skónčnje 1613 wuńdže třeće wudaće dospolneje Biblije bjez přispomnjenjow. Kōžde nowe wudaće běše wězo porjedžane. Tele džěto by zawěsće dale šlo, njeby-li jo napřeciwna reformacija lěta 1620 přetorhnyla. Biblije za čěskich eksulantow (wupčowarjow), kotrež buchu we 18. lětstotku w Halle čišćane, zložuja so powšitkownje na Kralicki tekst. Tež katolske Biblije, kotrež su za čas napřeciwneje reformacije w Čěskej wušle, maju za zaklad, znajmjeńša štož řeč nastupa. přeložk čěskich bratrow. To wšak běše čas, w kotrymž rozpadowaše čěski lud kaž tež jeho kultura a řeč. Jako pak so čěski lud kōnc 18. lětstotka znowa na swoju narodnosć dopomni, bu řeč Kralickeje Biblije přikład za prawu a dobrou čěsćinu.

Kralicka Biblija je potajkim za cyrkwe a lud wulki wuznam mēla, a wona tež wostanje dale klasiski přeložk cyrkwjow reformacije, podobnje kaž je Lutherowy přeložk za nas zwjazowacy. Tola runje tak kaž kōžda druha řeč so tež čěska spochi přemēnja a wuwjwa. Starše spisy zdadža so džensnišim čłowjekam husto cuze, wone je zwjetša wjace njerozumja abo, štož je hišće hōrje, wopak rozumja. Tak so tež w Čěskej za rewiziju abo nowym přeložkom prašeja. W lěće 1915 bě wučeny farar Jan Karafiāt pospytał, swjate Pismo rewidowac, tola jeho přeložk so njeje mōhl předobyc. W lěće 1933 je prof. F. Šilka wazny přeložk Noweho zakonja w modernej řeči wudal. Jeho přeložk je so dotal wjace krōc wudal a je wosebje woblubowany za private čitanje, na Božich službach pak njeje so dotal wjele wužiwal. Tuchwilu so w Čěskej prōcujw abo dospolnu rewiziju Kralickeje Biblije a samo wo dospolnje nowy přeložk, zo by džensniši lud pisane Bože słowo prawje rozumił.

Nuza a postup małeje cyrkwe

Rozprawa wo ewangelskej cyrkwi a. w. w. Pólskej

Wjele bóle hač žana druha cyrkwinska mjeńšina w narańšej Ewropje je Ewangelska cyrkej augsburgskeho wěruwuźnaća w Pólskej čerpjeła pod čezemi a scěhami druheje swětoweje wójny.

Pólska lutherska cyrkej ma džensa 109 259 stawow, potajkim něhdze 500 000 dušow mjenje hač do lěta 1939. Do njeje słuša 125 wosadow, 93 filialkow a 178 předowanskich městnow. Wot wšitkich 110 duchownych — do toho tež stušeja profesoroje teologije — buchu 44 do wójny ordinirowani, wostatni 66 zastupichu po lěće 1945 do duchownskeho zastojnstwa. Tak je tam młódsa generacija sylnišo zastupjena. Nimo duchownych skutkuja w pólskej cyrkwi štyri akademiske sobudźělacerkki. Wone podawaju nabožinu abo maju druhe zastojnstwo we wosadnym žiwjenju.

W lěće 1961 bu dohromady 2144 džěci ewangelsce krćenych a 1111 młódstnych konfirmirowanych, 929 porow da so w cyrkwi wěrować a 1473 wosadnych bu chowaných. 30 proc. wosadnych chodži porjadnje kemši. Ličba spowědných je wob lěto dwójce tak wulka kaž ličba wšitkich wosadnych.

Po druhej swětowej wójnje je so w pólskej ewangelskej cyrkwi wjele přeměniło, předewšěm přez to, zo buchu němscy ewangelscy wusydleni. W někotrych wsach a wokolinach su jenož hišće jara mólíčke wosady, někotre wosady buchu samo rozpušćene. Jenož w Górnym Šlasku a wokoło Cieszyna njeje so we wosadnym žiwjenju wjele přeměniło (Górny Šlask = Hornja Šleska).

Nowa situacija po druhej swětowej wójnje je cyrkwi přinjesła wulke problemy. Hač na někotre wuwzaća njeje žanoho fararja, kiž njeby měł wjace hač jednu wosadu zastarować. Wjele fararjow słuži džensa samo w pjeć wosadach. A tak jich poprawom njemóžemy wjace wosadnych, ale hižom pućowacych fararjow mjenować. Wosady, kotrež su zwjetša po ličbje jara małe, njemóžeja husto same swojich fararjow plaćić, byrnjež w jich mzda hišće snadniša była. Tuž džělaja wšelacy duchowni tež hišće jako wučerjo ráčow, bibliotekarjo, tołmačerjo atd.

Jenička teologiska fakulta, kotraž wukubłuje duchownski dorost, je Křesćanska akademija w Chylicach pola Warszawy. Na akademiji studuje tuchwilu 100 studentow. Wot nich słuša 36 studentow do ewangelskich cyrkwjow, mjez nimi 27 do lutherskeje. Starokatolska cyrkej ma tam 21 a prawosławna 43 studentow. Je to potajkim ekumeniska kubłarnja. Předsyda akademije je lutherski profesor teologije rektor dr. Niemczyk.

Nabožina a pačerje podawaju so w šulach, a wšitke druhe městna, hźež so cyrkwinska wučba podawa, maju zapisane a wot šulskeje wyšnosće dowolene być. W zašłym šulskim lěće buchu wšitke katechetiske městna, hdyž su je fararjo z časom wozjewili, wot šulskeje wyšnosće dowolene, tež hdyž bě ličba džěci jara snadna. Za organizaciju katechetiskeje wučby plaćić stat pawšalnu sumu. Wšo druhe

młódzinske džělo w štyri najwjetšich diecezjach nawjeduju štyrjo młódzi fararjo.

Z pomocu wukrajnych ewangelskich cyrkwjow, Gustav-Adolfskeho skutka a Swětoweho lutherskeho zwjazka su w Pólskej wjele cyrkwjow znowa natwarić abo wuporjědźić mólili. Za starych luźi maja w Dziegielowje, Sorkowitach, Węgrowje a Skolimowzu wosebite domy. Wot decembra lěta 1961 wobsedzi pólska cyrkej tež maćerny dom za diakonisy z mjenom „Eben-Ezer“ w Dziegielowje.

W lěće 1961 založi pólska cyrkej socialny pomocny fond, kotryž ma chorem duchownym a tym, kotřiž su na wuslužbje, ale tež wudowam a syrotam wěstu podpěru zawěšćić. Wosady plaća 15 proc. fararjoweje mzdy do tohole fonda, duchowni sami plaća 1 proc. swojeje mzdy. K wočerstwjenju słuži pólskim ewangelskim fararjam předewšěm tež prózdniški dom we Wapienicy pola Bielska, kotryž bu z pomocu Swětoweho lutherskeho zwjazka založen.

Kantor Lodni-Bukečanski pjećawósomdžesatnik

17. nalětnika 1878 so Arnošt L o d n i narodži w čichej holanskej wjesce, w Psowjach. W Minakale bu krćeny, konfirmirowany a wěrowany. W holanskich wosadach tež najprjedy skutkowaše, mjenujcy we Wóslinku, w Klukšu a we Łupoji. Runje před pošta lětami pak jeho powoľachu do Łužiskich horow, do Bukec pod Čornym Bohom. Krasnje a swjatočnje su jeho tehdom w januaru 1913 powitali a přijeli. To bě woprawdže wulki swjedžen, na kotrymž so cyła wosada a gmejna wobdžěli. To běše tak wulkotne, zo někotři, kiž jemu to tak prawje njepopřachu, mjenujcy zo z małeje Łupoje do Bukec přinđže, doľhu baseň do Drježdžanskich nowin stajichu, w kotrež cyłe witanje na žortne wašnje wopisachu.

Wjele je so mjez tym stało, naš jubilar je zestarjeny a je sej tola smědzał z Božej pomocu zdźeržeć čerstwosć a čilosć hač do wysokich lět. A hdyž wón džensa hišće druhy na pišćelach hraje — zwjetša na ročnych časach —, njepytnejš, zo tam sedzi 85lětny starc, a wón přewodža nowe hłosy a nowu liturgiju runje tak kaž prjedy stare. Wón je potajkim tež we wysokej starobje hibićiwy čłowjek. A hdyž wón potom tež před swojim lubowanym cyrkwinskim chórom diriguje a jón nawjeduje, kaž dub wón tam steji.

Jako měješe k hodam městopředsyda našeho cyrkwinskeho předstjerstwa, pjekarski mišter Arnošt Kokla, něhdy w Klukšu šuler našeho kantora, swój žloty kwas, jeho kantor Lodni, kiž rady basni, strowješe na scěhowace wašnje:

Dopis katolskeho čitarja

W „Pomhaj Bóh“ č. 12, lětnika 12. na stronje 5 steji wo „Starokatolskich jara za nas katolskich zmylna sada. Katolska cyrkej žanoho dogma nima, „zo so bamž n i h d y njemyli“.

Naša wučba wo njezamylnosći bamža je tale: Hlej Katolski katechismus za biskupstwa Němskeje z lěta 1957 na str. 91 prašenje 94. Tam rěka: „Bamž je njezmylny, hdyž we wučbach wěry a pócćiwosće něšto rozsudži a cylej cyrkwi to přijec přikaza.“

Bamž je potajkim we wšěm druhim runje tam zmylny kaž každy čłowjek, jenož nic we wučbach wěry a pócćiwosće, hdyž we nich něšto rozsudži a cylej cyrkwi to přijec přikaza.

*

Tule porjedženku našeho nastawka rady wozjewjamy. Njehamy ničo wopačne jedyn wo druhim pišać. A hdyž smy so mylili, chcemy so rady dać powučić.

Lubemu katolskemu čitarjej našeho „Pomhaj Bóh“ so wutrobnje džakujemy za jeho dopis.

Redaktor

Hdyž dzeń so chila,
domčk Bože slóncu jasnje chwata,
je njejub wječornem najrjeńša pycha
data,
a bójska miłosć z njeho pruži,
nam k pokojej a měrej słuži.

Tak každa chwila
na Waju statoku njech widnje
we slóncnej lubosći so wospjetuje
wšědnje,
njech Boža miłosć Waju wobdawa,
ze stajnym měrom, pokojom Waj'
wobzboža!

A tutu Božu miłosć tež jemu přejemy za dalše žiwjenje w času a we wěčnosći. La.

Delnjolužiske Njedźelu Kantate wosady přińdu k nam! 12. meje 1963

prijědu, da-li Bóh, lubi hosćo k nam. Kaž smy loni w Blótach pobyli, tak chcedza lěta delnjoserbske wosady nas wopytać. My budžemy jich runje tak lubje hospodować, kaž smy to loni pola nich nazhonili.

Popołdnu chcemy so potom zhromadzić w Budyšinje w 14.30 hodź. w Michalskej cyrkwi.

Knjěz biskup D. Hornig-Zhorjelski budže nam přednošować

Z wosadow

Njeswaćidlo. Sobotu do Judika (30. nalětnika) móžachmy po dołhim čakanju z wulkej radosću a džakownosću swoje nowe zwony powitać. Přez dwaceći lět běchmy bjez nich. Jako jena z poslednich serbskich wosadow móžeše so Njeswaćidlo před třomi lětami rozsudzić, sej tež nětk nowe zwony skazać. Kaž so wosada tehdom postróži, zo budžemy na 30 000 hr. trjebać. Wjele běše so w našej wosadze hižom woprowało za znowatwarjenje Božeho domu. A nětk zaso tak wulki wudawk? Ale wosadni běchu wjace hišće nawdali. Budžemy wšak hišće wjele trjebać.

Hdyž běše so tak rady a wopornije přinošowało, bě so nětk na powitanje zwonow wulka swjedžeńska wosada zhromadziła. Z Holešowa čehnjechmy kěrlušy spěwajo k Božemu domej. Kapała naše kěrlušy rjenje přewodzowaše. Zwony běchu z pletwami a wěncami wupyšene. Na wulkim – 41 centnarjow čezkim zwonu steješe krasna zelena křona. Druhe zwony su 18 centnarjow, 10 centnarjow a 7 centnarjow čezke.

Wulki zwón ma němske napismo: Ja chcu was tróštować, kaž mać tróštuje. Tutón zwón chcemy při kěrlušpěwanju zwonić.

Druhi zwón ma serbske napismo: Přińdź k nam twoje kralestwo. Tutón zwón budže wšednje pobožnych k modlitwje napominać.

Třeći zwón: Štóž wěri a budže křěny, tón budže zbóžny (němsce).

Šwórty, najmjeńši zwón: Wjelće so w Knjezu (němsce).

Naš dotalny zwón z lěta 1844, kotryž je potajkim strach poslednjeju wójnow přetrał, přińdže do Hućiny.

Wutoru wječor, 2. jutrownika, zaklinčachu naše zwony přeni raz. Kajke bě to za nas jimace dožiwenje. Na hasach stejachu ludžo a ze sylzotymaj wočomaj džakowni posluchochu na nowe zwony. A my wšitcy běchmy wješe chwalby poňni, zo krasnje klinča. W.

Bukecy. Swój dejmantny kwas smědžeštaj 25. januara mandželskaj Arnošt Kosler a Marta Lejna rodž. Čehžnikow w Koporcach pola Bukec swjećić. Wobaj staj swěrnaj Serbaj a tež – džensa hišće – swěru kmeši chodźitaj. Bóh Knjěz je jimaj móc a čilos wobradził hač do wysokeje staroby. Wonaj staj staršej 12 džěci. Bohužel njejtaj so dwaj synaj z poslednjeje wójny wroćiloj. Knjěz žohnuj dale swjatok jeju žiwjenja!

Naš kantor L od ni, kiž je někak tak stary kaž dejmantny nawoženja,

wěnowaše jubilaromaj scěhowacu pěsničku:

Štwórty króć Wój kwasujetaj, diamantnaj mandželskaj, lět šěsćdžesać nětko džetaj zhromadnje, Wój zbožownaj. Waju swěra, Waju wěra runatej so dejmantej, Waju prócow poľna měra dejmantny blyšć kaza sej. Bóh je dotal z Wamaj chodzil, móc a strowosć Wamaj dał, po swojej woli Waju wódzil, we wšěj nuzy zastarał. Džaknje na dnju Waju kwasa prošmy Boha, zo by był hač ke kóncej Waju časa Wamaj dale škit a kryw.

Jědojta muška skóncuje konja

(Serbske přisłowo)

W jednej wsy bě so młoda holca wot čaha přejěć dała, dokoľž běchu ludžo zlě wo njej rěćeli. Čuješe so tak na swojej česći zranjena, zo sej njeje wjace rady wědźala. Kak zły a strašny móže tola jazyk być! Kaž palaca šwablička, kotruž něchtó njekedźbliwje wot so čisnje, a nadobo so cyła wjes pali! Wšo hašenje je podarmo. Něšto tola přeco „wisajo wostanje“. Ty sej česćiš někajkeho čłowjeka a nadobo ňi donošuja, zo je to tajki a tajki... Njecha so ňi to wěrić. Tola na wobrazu, kotryž wo nim we wutrobje nosyš, je mały woplusk nastał. A móžeš so hišće tak jara prócować, zo by woplusk wumaznył, někajki mólčki blečk tola zwostanje, a wobraz njeje samsny. Lěkar trjeba dowěru swojich pacientow. Podobnje je to z dušowpastyrjom. Hdyž počina tale dowěra přez zle rěće chablać, potom njeje žana prawa pomoc wjace móžna.

Zlamana rōžička njeda so wjace zrunać. Ty prajiš: „Snano“, tamny hižom: „Zawěsće“, a pola třećeho rěka: „Cyle wěsće!“ Tak to je. Ze šukotanja nastanje blada. A ta je kaž lawina w horach. Njemóžeš ju wjace zadžeržeć. Snano docyła njewěmy, kak smy svojim sobučłowjekam hižom z hlupymi a zlými rěćemi škodžili!

A čehodla to tak rady činimy? Čehodla tale wěpnosć a napjatosć, hdyž w korčmje abo druhdže rěka: „Poskajće, wěsće što sym ja slyšala...?“ Čehodla tak rady na to slychamy? Hdyž zle wěcy wo druhich slyšimy, wyska tón farizejski we nas. A to je jara strašne! Moje swědomje mi kaza, zo mam dosć ze sobu činić a zo je něštožkuli w mojim žiwjenju, štož so njestluša a štož so dyrbi přeměnić. Ale hdyž pak je tón tamny po

wšém zdaću hišće hubjeńši hač ja, potom smém wolōženy zdychnyć: ja wšak dawno tajki njejsmy! – Chceš ty tajki być? Tuž rěć derje wo tamnym! Njejsy sam wot toho žiwy, zo je Chrystus za te bje rěćal, njehaš ty to tež za swojeho blišeho činić?

(Ze Šwicarskeje)

Z cyrkwinskeho swěta

Časopis ewangelsko-lutherskeje cyrkwyje augsburgskeho wěruwuznača w Pólskej „Zwiastun“ měješe njedawno 100. rōžnicu swojeho wobstaća. Dnja 10. wulkeho rōžka 1863 wunđže we Wařawje přenje čisło tohole časopisa w redakciji Wařawskeho fararja Leopolda Marcina Otta. Na spočatku wuchadžeše łopjeno, runje kaž džensa, kōdžež dwě njedželi, wot lěta 1876 mēsačnje. Jubilejne čisło, kotrež njedawno dostachmy, je bohaće wuhotowane. My so z ewangelsko-lutherskeje cyrkwyje w Pólskej wjeselimy, z kajkim žohnowanjom sobudželaćerjo „Zwiastuna“ za swój lud a swoju cyrkej písaja, hdžež nas tola hižom někotre lěta doľho zwjazuja bratrowske słowjanske styki.

W cyrkwi w Uddevalla (Šwedska) buchu na jedne njedželi štyri džěci wukřćene, kōdže z nich pak slyšeše do drugeho luda: jedne šwedske, jedne norwedske, jedne danske a jedne finske. To njeběše přihotowane, ale čisće připadne zetkanje. Při tym wužiwaše farar křćenicu (křćensku šklu) z lěta 1718. Štóž je w stawiznach derje wobhonjony, tón wě, zo wojowaše w tehdomišnim času jedna šwedska armija přeciwo finskej a jedna norwedska přeciwo danske armiji.

Biskup Bratrowskeje jednoty D. Theodor Marx je 25. januara po doľhej chorosći 92 lět stary zemřel. Biskup Marx narodzil so w lěće 1871 w Južnej Africe, hdžež běštaj jeho staršej misionaraj Bratrowskeje jednoty, do šule chodžeše w Małym Wjelkowje a pozdžišo bu na pedagogiu-mje w Niskej kubľany. Po studiju bohospołstwa slyšeše swojeje jednoće jako farar, předewšim wot lěta 1911 hač do 1924 jako duchowny Bratrowskeje wosady w Niskej. 1922 wuzwoli jeho šynoda Bratrowskeje jednoty na biskupa Bratrowskeje jednoty a 1924 sta so sobustaw direkcije němskeje Bratrowskeje jednoty w Ochranowje. W lěće 1925 zastupowaše biskup Marx Bratrowsku jednotu na swětowej konferency za praktiske křesćanstwo w Stockholmje. Tehdomniša konferenca běše přenja wjetša kročel za ekumeniske hibanje křesćanskich cyrkwjow. 1927 spočli jemu teologiska fakulta Halle-Wittenbergskeje uniwersity titul čestneho doktora. Wot lěta 1930 hač do 1939 běše biskup Marx předsyda direkcije Ewangelskeje bratrowskeje jednoty w Němskej.

Naklad Domowina. – Wuchadza z licencu č. 733 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jonkroć za mēsać. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamowity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. – Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.